

UPEC 2015. La Formació d'una identitat

Fontana: la formació d'un subjecte nacional

Fa una setmana era Sant Jordi. Un dia que dediquem, per dir-ho breument, a mostrar-nos afecte i a celebrar la cultura. Un dia excepcional que no segueix gaire dictats i que anem configurant entre tots, horitzontalment. Que no és ben bé ni festiu ni estrictament laborable. El dia especial que, quan tens l'oportunitat d'aprofitar-lo per mostrar el país a algú de fora, et garanteix sempre alguna guspira d'orgull. Cap altre dia és com aquest. Perquè potser és el dia que més ens assemblem, col·lectivament, a com ens agradaria ser.

En el balanç d'aquest any s'ha destacat l'increment de la venda de roses i de llibres. I les dades favorables s'han apuntat com a símptomes d'una certa represa en el camp literari i editorial. La necessitem molt. En el transcurs de la diada s'han consagrat unes quantes obres d'autors i autores que són i seran àmpliament llegits. S'han apuntat tendències. Hem pogut triar i remenar. Deixar-nos aconsellar i seguir l'instint. S'han consolidat noms que ja ens eren coneguts i n'hem descobert de nous. Per llegir immediatament, per regalar o per tenir a la reserva.

Passejant per les parades, em trobava a cada pas amb una obra editada fa set mesos i que ha constituït un gran esdeveniment intel·lectual. Era entre les més demanades. Persones molt diferents la mostraven o recomanaven. També vaig veure que tenia predicament entre la gent de la política institucional. Ho vaig trobar engrescador. I més encara a l'inici d'una successió de convocatòries electorals que poden tenir una gran transcendència: poden desencadenar una revolució tranquil·la i obrir una etapa de profundes transformacions polítiques i socials. Vist així, el llibre i el seu èxit no poden resultar més oportuns.

Parlo de "*La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*", de Josep Fontana. Un llibre que he trobat extraordinari. La més sòlida síntesi interpretativa de la història de Catalunya. És una obra exigent, ambiciosa i complexa. Que combina el bagatge erudit amb la voluntat de poder ser accessible a un públic no especialitzat. Per això ha estat, d'ençà que va sortir l'octubre del 2014, en les llistes de llibres més venuts. I m'agrada constatar que també seria en una llista dels més llegits.

Disposem de diverses aproximacions a la història de Catalunya, i algunes referides als Països Catalans. Fetes des de perspectives diferents i d'una variada pretensió editorial. N'hi ha d'una notable importància bibliogràfica, perquè han servit com a referència acadèmica i com a vehicle d'alta divulgació. Algunes són obres clàssiques, conegudes per qui les va dirigir o coordinar; altres es mencionen per l'editorial que va assumir el projecte; altres per algun volum o capítol destacat. Però la tradició historiogràfica i les aportacions constants que s'hi van produint exigeixen que, de tant en tant, algú amb prou coneixement i autoritat assumeixi la tasca d'aplegar-ho tot, endreçar-ho amb bon criteri, projectar-hi una mirada general des del present, i fer-ne una síntesi intel·ligent i intel·ligible. No es fa gaire sovint i amb encert. Fontana ho ha fet magistralment.

Jaume Vicens Vives, per esmentar un precedent il·lustre i influent, va assajar una síntesi interpretativa, feta des de la perspectiva històrica, amb "Notícia de Catalunya" (1954). Les condicions de l'època eren molt difícils. Es tractava d'auscultar un pacient de futur incert, fer-li algun advertiment i donar-li esperança. L'obra de Josep Fontana és d'una envergadura superior. És també interpretativa però menys especulativa. Es proposa explorar amb rigor el fil històric dels comportaments dels diversos sectors socials, enfrontats a tota mena de reptes. Però des de la seguretat que el país és viu i consistent. Ell hi detecta les continuïtats i les seves claus, el pes relatiu de cada grup en cada moment, i proporciona una visió actualitzada del conjunt. Ens ajuda a llegir el passat del país i a donar-li sentit actual per contribuir a inspirar les polítiques d'ara mateix.

Fontana consigna què l'ha mogut a escriure aquest llibre: "*ara em tocava d'arriscar-me en aquesta aventura que té les seves motivacions (...) en les profundes arrels que ens lliguen a tots i a cada un de nosaltres a la sort del nostre poble*". Per això ha resseguit les experiències històriques que han conformat "*una identitat col·lectiva i una cultura pròpia que proporcionen als seus ciutadans un sentit de connexió i de pertinença*".

El resultat és un llibre magnífic. Que conté els fonaments i les raons que expliquen la voluntat decidida d'un poble de ser reconegut com a subjecte polític homologable; i d'assolir l'emancipació social i la plenitud nacional.

Joan Manuel Tresserras